

พฤติกรรมการณ์อ้างอิงของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางสาวมารศรี ลือประเสริฐ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-732-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013981

16678953

CITATION BEHAVIOR OF CHULALONGKORN UNIVERSITY FACULTY MEMBERS

Miss Marasri Leuprasert

**A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements
for the Degree of Master of arts**

Department of Library Science

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-732-9

วิทยาลัยอาชีวศึกษา
 โดย
 ภาควิชา
 อาจารย์ที่ปรึกษา

พฤศจิกายน อังถึงของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 นางสาวมาศรี ลือประเสริฐ
 บรรณาธิการศาสตร์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ

วิทยาลัยอาชีวศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
 เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต
 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยาลัยอาชีวศึกษา
 ..... ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพนม กุลบุญ)
 ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประยงค์ วัฒนกิจจรรย์)
 ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์วไลยพร เหมะรัชตะ)
 ..... กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม้หน่ายกิจ)

ศูนย์วิทยุวิทยุ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   พฤติกรรมการอ้างอิงของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชื่อนิสิต   นางสาวมารศรี ลือประเสริฐ
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่น่ายกิจ
ภาควิชา   บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา   2529

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยเรื่องนี้มี 3 ประการคือศึกษา 1) พฤติกรรม
การอ้างอิงเพื่อประกอบการเขียนงานวิชาการของอาจารย์ประจำจุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย 2) ประเภทของเอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิง และ 3) แหล่งเก็บ
เอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิง

สมมติฐานในการวิจัย คือ 1) อาจารย์จะศึกษาเอกสารอ้างอิงที่จำเป็นต้องใช้
สำหรับงานเขียนชิ้นนั้นโดยตรงอย่างละเอียดถี่ถ้วน 2) วารสารเป็นประเภทของเอกสาร
ที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงมากที่สุดสำหรับงานเขียนทางวิชาการประเภทบทความ และ
3) เอกสารอ้างอิงที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิง เป็นเอกสารส่วนตัวมากที่สุด

วิธีวิจัย คือ การวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ
ข้อมูลจากประชากรที่เป็นอาจารย์ประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวนรวม 93 ราย
ซึ่งเป็นผู้เขียน/เรียบเรียงบทความวิชาการและได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่ได้รับ
เงินสนับสนุนการพิมพ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการให้เงินสนับสนุนการพิมพ์วารสาร
วิชาการ พ.ศ. 2521 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมด้วยบทความวิชาการของอาจารย์แต่ละ-
ท่าน รวมทั้งหมด 93 ชุด และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 85 ชุด (91.40%) พร้อมด้วย
บทความ 85 บทความซึ่งมีจำนวนเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงรวม 842 รายการ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากรายการเอกสารที่รับการอ้างอิงใช้เพียงสถิติค่าความถี่ และ ร้อยละ เท่านั้น

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) อาจารย์ส่วนใหญ่ (97.65%) อ้างอิงเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในงานเขียนทางวิชาการด้วยเหตุผลที่ว่า เพื่อเป็นการยืนยันว่าข้อมูลข้อเท็จจริงนั้นถูกต้อง 2) อาจารย์จะศึกษาเอกสารอ้างอิงที่สำคัญหรือจำเป็นต้องใช้สำหรับงานเขียนทางวิชาการชั้นนั้นโดยตรงอย่างละเอียดถี่ถ้วน ดังมีจำนวนสูงสุดคิดเป็น 89.20 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งผลการศึกษานี้สนับสนุนสมมติฐาน 3) ผลการวิจัยพบว่า มีการอ้างอิงเอกสารที่มีได้ศึกษาจริง 2.85 เปอร์เซ็นต์ของจำนวนเอกสารที่อ้างอิงทั้งหมด โดยมีเหตุผลในการอ้างอิงที่ผู้ตอบมากที่สุด คือ เนื่องจากอาจารย์ผู้เขียนได้ชื่อพร้อมบรรณานุกรมของเอกสารมาแต่ต้นตัวเล่มไม่พบ ซึ่งเมื่อพิจารณาข้อเรื่องแล้วเห็นว่ามีความสัมพันธ์กับเรื่องที่เขียน 4) อาจารย์ส่วนใหญ่ (55.71%) มีการไม่อ้างอิงเอกสารที่ได้ทำการศึกษาจริง โดยสาเหตุที่ไม่อ้างอิงซึ่งมีผู้ตอบมากที่สุด (33.33%) คือ เนื่องจากอาจารย์เห็นว่าเป็นเอกสารที่ศึกษาเพียงเพื่อนำแนวคิด วิธีการ มาดัดแปลงใช้ในงานเขียนเท่านั้น มิใช่เป็นการนำมาใช้โดยตรง 5) จากจำนวนเอกสารที่อ้างอิงทั้งหมด 842 รายการ ปรากฏว่าจำนวนมากที่สุด (55.94%) เป็นเอกสารที่อาจารย์ตั้งใจศึกษาโดยเฉพาะสำหรับงานเขียนนี้ ในขณะที่มีจำนวนน้อยที่สุด (7.72%) เป็นเอกสารที่อาจารย์ไม่ได้ตั้งใจศึกษาโดยตรง แต่พบว่ามี การนำมาอ้างอิง 6) อาจารย์ส่วนใหญ่ (55.91%) ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่อ้างอิงในงานเขียนทางวิชาการด้วยตนเอง และในจำนวนอาจารย์ที่เหลือ (44.09%) ซึ่งมีผู้ช่วยในการค้นคว้าเอกสารที่อ้างอิงนั้นปรากฏว่า 51.52 เปอร์เซ็นต์ของอาจารย์กลุ่มบรรณารักษ์เป็นผู้ช่วยในการค้นคว้า รองลงมา (44.44%) มีนิสิตช่วยงานเป็นผู้ช่วยในการค้นคว้า 7) เมื่อวิเคราะห์รายการเอกสารที่อ้างอิงทั้งหมด พบว่า หนังสือเป็นประเภท

ของเอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงมากที่สุด (43.35%) ซึ่งผลการศึกษาที่ได้นี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 8) เอกสารอ้างอิงที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงเป็นเอกสารส่วนตัวมากที่สุด (41.09%) ผลการศึกษาที่ได้สนับสนุนสมมติฐาน 9) เอกสารอ้างอิงที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงเป็นเอกสารที่มีอยู่ในหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ เพียง 13.90 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการเลือกสรร จัดหา เอกสาร ตลอดจนการให้บริการสารนิเทศของห้องสมุดในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อให้สอดคล้องตรงตามความต้องการของคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   Citation Behavior of Chulalongkorn University
 Faculty Members
 Name   Miss Marasri Leuprasert
 Thesis Advisor   Assistant Professor Nonglak Minaikit, Ph.D
 Department   Library Science
 Academic Year   1986

ABSTRACT

This study was designed firstly to research the bibliographic citation behavior of the faculty members at Chulalongkorn University in their writing of articles; secondly to explore the types of references cited by those faculty members; and thirdly to survey the places where references consulted by faculty members are kept.

The hypotheses of this study were as follows: 1) The faculty members will peruse directly and meticulously the references needed for their articles to be published; 2) Periodicals are the type of reference materials predominantly used by the faculty members for their writings; and 3) The references which the faculty members need for citation come for the most part from their own personal collections.

Research survey is the type of methodology conducted.

Research tools employed for data collection included questionnaires and bibliographic citation analysis. Ninety-three questionnaires were sent to the 93 Chulalongkorn University faculty members who are the authors of articles published in academic periodicals which obtained publishing grants from Chulalongkorn University according to 1978 Academic Journal Publication Funds. Eighty-five questionnaires (91.40%) were returned with 85 academic articles in which 842 references are cited.

Data collected from questionnaires were analyzed statistically by frequencies, percentages, means, and standard deviations.

The results of the study can be summarized as follows:

- 1) Most of the faculty members (97.65%) cited references in their academic works to confirm that their data were accurate and correct.
- 2) The study supported as is shown by the high figure of 89.20 per cent the hypotheses that the university faculty members examined meticulously the significant references needed for their academic written works.
- 3) It was found that only 2.85 per cent out of the total references cited were references which the faculty members did not actually consult. The reason given by most of the faculty members for adopting this kind of citation was that they required the titles together with the bibliographic

details of those references but could not find the actual documents or books. Considering the importance of the titles and bibliographic data of such references to their works, the faculty members simply put them in their citations. 4) The majority of the faculty members (55.71%) did not cite the documents they had actually studied. The reason which most of the faculty members (33.33%) answered was that those documents were investigated merely for the purpose of applying the concepts and methodologies for their written works and not for the practical use in the citation. 5) It was found from the study that out of the total 842 records of references studied, the majority (55.94%) of the faculty members' citations were documents that the faculty members determined to study specifically for their written works; whereas the minority (7.72%) were documents they did not primarily intend to directly cite in their references but cited simply because they found such citations quoted in the documents they studied. 6) Most of the faculty members (55.91%) scrutinized the references cited in their academic works by themselves and the rest (44.09%) had assistants who helped with the study. Among this second category it was found that 51.52 per cent of the faculty members in this group recruited librarians as their assistants and 33.33 per cent of the remainder recruited undergraduate students as

their assistants. 7) In analyzing the list of the total references cited it was found that books were the type of references predominantly cited by the faculty members. The large percentage used 43.35 per cent was not in conformity with the set hypotheses. 8) Forty-one per cent of the references the faculty members cited came from the faculty members own personal collections and this finding supported the hypotheses. 9) Only 13.90 per cent of the references the faculty members cited are available in Central Library, Academic Resource Center.

These research findings can be applied as a guideline for the selection and acquisition of books and documents as well as for the information services of the libraries at Chulalongkorn University.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

งานการวิจัยครั้งนี้ข้าพเจ้าได้รับความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์
ไม้หน่ายกิจ อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนตรวจสอบ
แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เป็นอย่างดีตลอดมา ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่เป็นประชากรของการวิจัยนี้ ที่ได้ให้ความ-
อนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยดี

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมเดช
สายจิตบริสุทธิ์ คุณลักขณา ลือประเสริฐ คุณวงศ์สว่าง เชาว์ชติ คุณเบญจมาศ วิวัฒน์-
ชาญกิจ คุณอัจฉรา คุณวิพันธ์ คุณภัลยาณี อู่สำราญ และคุณประคอง ปานสิงห์ สำหรับ
กำลังใจและความเอื้อเฟื้อ

ท้ายสุดขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณิมล กุลบุญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ประยงค์รี พัฒนกิจจำรูญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์วัลย์พร เหมะรัชตะ ที่ได้กรุณาเป็น-
กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มารศรี ลือประเสริฐ

สารบัญ

บท	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ช
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
<hr/>	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... ^b	2
ประโยชน์ของกรวิจัย..... ⁹	2
สมมติฐาน..... ^b	3
ขอบเขตการวิจัย..... ⁷	3
วิธีดำเนินการวิจัย..... ⁷	4
ค่าจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย..... ⁹	5
2 การอ้างอิงและพฤติกรรมควารอ้างอิง: วรรณกรรมปริทัศน์..	6
งานวิจัยในต่างประเทศ..... ³⁵	7
งานวิจัยในประเทศไทย..... ³¹	11

บท	หน้า
บทที่ (ต่อ)	
3 วิธีดำเนินการวิจัย..... ⁴⁰	17
4 การวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิเคราะห์..... ⁵⁴	26
พฤติกรรมก้าวร้าวถึง เพื่อประกอบการเขียนงานวิชาการ ของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย....	27
ประเภทของเอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิง.....	40
แหล่งเก็บเอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิง.....	41
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	44
สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล.....	45
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	51
การนำผลการวิจัยไปปฏิบัติ.....	52
แนวทางสำหรับการวิจัยในอนาคต.....	53
เอกสารอ้างอิง.....	55
ภาคผนวก.....	63
ภาคผนวก ก.	64
ภาคผนวก ข.	77
ภาคผนวก ค.	87
ประวัติผู้เขียน	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนบทความแยกตามกลุ่มสาขาวิชา.....	27
2 สาเหตุของการอ้างอิง เอกสารอ้างอิงในการเขียนบทความวิชาการ...	29
3 ความตั้งใจศึกษาเอกสารที่อ้างอิงในการเตรียมเพื่อเขียน.....	31
4 ระดับการศึกษาเอกสารที่อ้างอิง.....	32
5 สาเหตุของการอ้างอิง เอกสารที่มีได้ศึกษาจริง.....	33
6 แสดงจำนวนเอกสารที่อาจารย์ผู้เขียนบทความวิชาการได้ศึกษาจริง แต่ไม่ได้อ้างอิง.....	34
7 สาเหตุที่ไม่อ้างอิงที่ศึกษาจริงในการเตรียมเพื่อเขียนบทความวิชาการ	35
8 ความสำคัญของ เอกสารที่อ้างอิงสำหรับการเขียนบทความวิชาการ...	36
9 ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของ เอกสารที่อ้างอิงกับความตั้งใจ ศึกษาเอกสาร.....	37
10 ความสัมพันธ์ระหว่างความสำคัญของ เอกสารที่อ้างอิงกับระดับ การศึกษาเอกสารที่อ้างอิงสำหรับการเขียนบทความวิชาการ...	38
11 ผู้ช่วยค้นคว้าเอกสารที่อ้างอิงในบทความวิชาการ.....	39
12 ปัญหาในการศึกษาค้นคว้าเอกสารอ้างอิง.....	40
13 จำนวนเอกสารที่อ้างอิงจำแนกตามประเภท.....	41
14 แหล่งที่มาของ เอกสารที่อ้างอิง.....	42
15 ประเภทของเอกสารที่อ้างอิงซึ่งมีอยู่ในหอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ	43